

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ladislav Berger

Z činnosti Slovenského výboru JČMF v roku 1965

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 11 (1966), No. 5, 325--329

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137751>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1966

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

Z činnosti Slovenského výboru JČMF v roku 1965

Rok 1965 znamenal v histórii JČMF, vedeckej spoločnosti pridruženej k SAV, význačnú udalosť: po prvý raz uskutočnil sa celoštátny sjazd JČMF na Slovensku. Po prvý raz sa uskutočnil i slovenský sjazd na tom istom mieste – v predchádzajúce dni pred celoštátnym sjazdom.

Rok 1965 sa vyznačoval mimoriadnou aktivitou nielen SV, ale všetkých pobočiek JČMF na Slovensku. Mimo celoštátneho a slovenského sjazdu uskutočnené boli akcie s medzinárodnou účasťou. Mladí vedeckí pracovníci už vo väčšom počte navštívili sesterské spoločnosti v zahraničí, kde úspešne referovali o svojich vedeckých výsledkoch.

Činnosť slovenského výboru JČMF sa opierala o uznesenia slovenského a celoštátneho sjazdu ako i o plán činnosti na rok 1965. Osvedčení, obetaví pracovníci, ktorí boli na výročných schôdkach zvolení do výboru pobočiek, sú zárukou, že sa bude aj naďalej rozvíjať úspešná činnosť JČMF na Slovensku.

Je potrebné konštatovať, že i spolupráca so SAV oproti minulým rokom sa podstatne zlepšila a zlepšil sa i kontakt slovenských pobočiek s pobočkami v Čechách a na Morave.

Činnosť v roku 1965 JČMF na Slovensku vyhodnotil slovenský výbor na svojom zasadnutí na sklonku roku 1965.

Hlavná činnosť JČMF na Slovensku zamerávala sa v prvom rade na podporu života našej spoločnosti z hľadiska matematiky a fyziky. Široká sieť pracovníkov na celom Slovensku (7 pobočiek) zabezpečovala vytýčené úlohy, a to či už samostatnými prednáškami, cyklami prednášok, seminármi, školeniami, kurzami, konferenciami ako aj inými akciami. Viac ako v minulosti zúčastnili sa našich podujatí i vedeckí pracovníci zo zahraničia, ktorí pri účasti na akciách v Bratislave, Košiciach a v Žiline predniesli celkom 26 hodnotných referátov. Boli to vedeckí pracovníci z Bulharska, NDR, Maďarska, Poľska, Rumunska a z SSSR.

Veľmi účinnou sa javí pomoc mladým, talentovaným žiakom v rámci MO a FO, a to cestou cyklov prednášok a viacdenných sústreďení ako aj inštruktážami pre učiteľov.

Je potrebné spomenúť účinnú spoluprácu so Socialistickou akadémiou, krajskými pedagogickými ústavmi a inými vedeckými spoločnosťami. Účinnú spoluprácu so spomínanými spoločnosťami úspešne rozvíjajú naše pobočky.

Slovenský a celoštátny sjazd JČMF konali sa v rámci jubilejných akcií k 20. výročiu oslobodenia ČSSR.

V. slovenský sjazd JČMF se uskutočnil v dňoch 10. a 11. mája 1965 v Jasnej pod Chopkom (okres Lipt. Mikuláš).

Významným rysom tohto sjazdu bola skutočnosť, že sa uskutočnil na tom istom mieste ako celoštátny sjazd, a to tesne pred týmto sjazdom.

Jedna z prednášok, ktoré odzneli na V. slovenskom sjazde z úst predsedu SV JČMF *Michala Harantu* na tému „O rozvoji JČMF na Slovensku za posledných 20 rokov“ dala možnosť nahliadnúť do histórie JČMF na Slovensku a zároveň poznať rozvoj tejto vedeckej spoločnosti pridruženej k SAV.

Tento pohľad do minulosti JČMF na Slovensku, ktorej tradície siahajú asi do počiatku 20. rokov tohto storočia, ale hlavne do doby reorganizácie r. 1966, kedy 190 členov JČMF na Slovensku bolo zadelené najprv do 6, neskôr do 7 pobočiek, nám ukazuje postupne sa zlepšujúcu a vždy úspešnejšiu a bohatšiu činnosť JČMF na Slovensku. Je to nielen vzrast počtu pobočiek,

členov a rozvíjanie rozmanitosti celkovej činnosti, ale aj početné akcie poriadané priamo v okresoch cez dôverníkov výborov pobočiek. O celkovom raste aktivity svedčí počet akcií v trojročných obdobiach SV JČMF:

Tak v obdobiach 1956–1959, 1960–1962 a 1963–1965 po úspešnej organizácii pobočiek r. 1956 stúpili počty výborových schôdzí z 22 na 81 a v poslednom období už ich bolo 122; viacdenné školenia rástli postupne z 2 na 27 a na 43. Podobne v prvom období boli 2 exkurzie, v druhom 4 a v poslednom 6. Z ostatných akcií bolo postupne 8, 12 a 14 seminárov, a postupne rástol i počet akcií v rámci FO a MO, ako i prednášková činnosť či už ako samostatné prednášky a či ako cykly. Tak oproti cca 400 prednáškam v prvom období vzrástol počet prednášok v druhom období na 1300 a v poslednom dokonca na 2169.

Väčšina uvedených akcií sa konala nielen v prospech členstva JČMF, ale i pre nečlenov a úroveň týchto akcií odráža sa v sústavne zvyšujúcom sa záujme o život JČMF ako i o členstvo v našej jednote.

Ďalšie prednášky na tomto sjazde odzneli na tému:

„Úlohy matematiky pri premene vedy na bezprostrednú výrobnú silu u nás“, prednesenú *Antonom Kotzigom*, a „Vlastnosti elementárnych častíc pri vysokých energiách“, ktorú zas predniesol *Milan Petráš*. Odznelé prednášky len dokumentovali súčasnú vysokú úroveň našej spoločnosti.

Na V. slovenskom sjazde bol premietnutý dokumentárny film, ktorý ukázal život našej spoločnosti od dob jej reorganizácie.

Jednanie 51 delegátov zo siedmich pobočiek JČMF na Slovensku na tomto, v poradí už V. sjazde sa týkalo činnosti a života JČMF na Slovensku v poslednom volebnom období. Bohatá a plodná diskusia zahrňovala

činnosť pobočiek na Slovensku a ich vzájomnú spoluprácu,

činnosť SV JČMF a spoluprácu s ÚV JČMF, krajskými pedagog. ústavmi, Socialistickou akadémiou, Sväzom zam. školstva-ROH a s inými inštitúciami,

členský časopis *Pokroky MFA*,

modernizačný proces na našich školách,

akcie JČMF na Slovensku,

matematické a fyzikálne olympiády.

Diskusia bola podkladom pre uznesenia V. slovenského sjazdu, ktoré usmerňujú činnosť JČMF na Slovensku v nasledujúcom období a budú podkladom pre ďalší, ešte úspešnejší rozvoj činnosti JČMF na Slovensku.

Z návrhu zúčastnených delegátov vyšlo jednomyselné uznesenie o zložení budúceho, 25členného Slovenského výboru na čele s predsedom *Michalom Harantom*, podpredsedami *Jánom Chrapanom* a *Cyriľom Palajom*, hospodárom *Antonom Dubcom* a tajomníkom *Ladislavom Bergerom*.

Účastníci V. slovenského sjazdu v Jasnej pod Chopkom v dňoch 10.–11. mája 1965 jednotne konštatovali, že neúnavná, nezištná, obetavá a zodpovedná práca predsedov Slovenského výboru: *Juraja Hronca*, *Jána Srba*, *Michala Harantu*, všetkých tajomníkov SV JČMF, predsedov a tajomníkov pobočiek JČMF na Slovensku, ako i celého členstva Slovenského výboru JČMF položili od r. 1956 pevné základy pre čo najúspešnejší rozvoj činnosti všetkých pobočiek JČMF na Slovensku.

Primerane k rastúcej bohatosti tradície JČMF na Slovensku bol V. slovenský sjazd v Jasnej pod Chopkom dôstojnou korunou úspechov.

Zásluhou týchto pracovníkov, ako i zásluhou obetavých a neúnavných členov výborov pobočiek JČMF na Slovensku bola tu vytvorená jedna z najúspešnejších a i najaktívnejších spoločností pridružených k SAV.

Náš pohľad do minuloročnej činnosti JČMF na Slovensku by nebol úplný, keby sme neuviedli niekoľko dát týkajúcich sa *organizačnej stránky*.

Slovenský výbor JČMF rozvíjal svoju činnosť podľa plánu a kontroloval úlohy na zasadaniach predsedníctva SV a celého slovenského výboru. Na základe dobrých skúseností z minulých rokov zasadania sa uskutočnili občas v sídlach alebo v oblastiach niektorej z pobočiek, pri čom sa zároveň hodnotila i činnosť príslušnej pobočky.

Zasadania sa uskutočnili:

Predsedníctvo a celý SV zasadal 29. a 30. 1. 1965 v Nitre, kedy prevedené bolo vyhodnotenie minuloročnej činnosti a organizovala sa príprava akcií pobočiek pre rok 1965. 31. marca 1965 v Bratislave Slovenský výbor hodnotil činnosť bratislavskej pobočky a organizoval prípravu slovenského a celoštátneho sjazdu. Slovenský sjazd a celoštátny sjazd bol na programe i na zasadnutí predsedníctva SV dňa 14. 4. 1965 v Bratislave. 10. – 14. mája 1965 uskutočnil sa v Jasnej pod Chopkom najprv slovenský sjazd (10. – 11. 5.), potom zasadal Slovenský výbor (12. 5. 1965), aby zvolil predsedníctvo a vymedzil funkcie členom SV JČMF pre nastávajúce obdobie; v dňoch 13. a 14. mája 1965 uskutočnil sa tiež tu celoštátny sjazd. Vytyčenie úloh a príprava prázdninových školení bolo na programe na zasadnutí SV JČMF dňa 2. júna 1965 v Trnave. Prípravou konferencie o konštrukt. geometrii zapodievalo sa predsedníctvo SV JČMF na zasadnutiach 9. a 10. júla vo Zvoleni. 16. augusta 1965 v Piešťanoch zasadalo predsedníctvo, aby prekontrolovalo prípravu konferencie o konštr. geometrii a prejednálo rozpočet SV na rok 1966. Ostatné zasadania SV JČMF sa uskutočnili v Bratislave: 4. 11. 1965 predsedníctvo malo na programe zprávy o školeniach ako i o hospodárení pobočiek a 8. 12. 1965 Slovenský výbor tu prejednal hodnotenie za rok 1965, ako i plán činnosti SV na rok 1966.

Bohatú činnosť SV JČMF v roku 1965 najlepšie vystihuje počet akcií v jednotlivých pobočkách.

Tak pobočka Bratislava vzrástla z počtu členov 198 na 262, uskutočnila 4 výborové, jednu členskú schôdzu, štyri viacdenných školení, z čoho 1 pre MO a jednu pre FO, uskutočňuje 10 dlhodobých seminárov, usporiadala vydanú konferenciu o modernizácii vyučovania fyziky. Celkový počet prednášok bol 240 s účasťou 4380 osôb.

Pobočka Košice mala na začiatku roku 132, na konci roku 150 členov, uskutočnila celkom 5 výborových a 4 členských schôdzí, 3 viacdenné školenia, z ktorých jednu v rámci MO a jednu v rámci FO, pokračovala v usporiadaní seminárov a uskutočnila jednu konferenciu. Celkový počet prednášok usporiadaných košickou pobočkou bol v r. 1965 98, ktoré si vypočulo celkom 3471 osôb.

Pobočka Nitra mala na začiatku i na konci roku 97 členov, 6 výborových a 3 členské schôdze. Usporiadala 1 konferenciu. Celkový počet všetkých prednášok usporiadaných pobočkou v Nitre bol 82 s účasťou 3264 osôb.

Pobočka Prešov zaznamenala vzrast členov z 56 na 72, uskutočnila 4 výborové a 3 členské schôdze a usporiadala 2 viacdenné školenia. Celkový počet všetkých prednášok bol 68 s účasťou 1817 osôb.

Pobočka Trnava vzrástla z 98 na 102 členov, uskutočnila 11 výborových a 2 členské schôdze, usporiadala jedno viacdenné školenie a jednu exkurziu. Celkový počet prednášok, ktoré táto pobočka uskutočnila, bol 85 s účasťou 2302 osôb.

Pobočka Zvolen zaznačila vzrast členstva zo 109 na 117, uskutočnila 5 výborových a jednu členskú schôdzu, usporiadala 6 viacdenných školení, z ktorých 2 v rámci MO. Uskutočňuje 4 semináre. Celkový počet prednášok v roku 1965 bol 136 s účasťou 2172 osôb.

Pobočka Žilina vzrástla zo 187 na 207, uskutočnila 3 členské a 1 výborovú schôdzu a usporiadala 3 viacdenné školenia, z ktorých jedno v rámci MO. Uskutočňuje 3 semináre a usporiadala jednu medzinárodnú konferenciu, pri čom organizačne (ubytovanie, stravovanie a.p.) pripravila ďalšie dve celoštátne konferencie. Starostlivo pripravila i celoštátny a slovenský sjazd JČMF. Bohatá prednášková činnosť sa odráža v celkovom počte 301 prednášok s účasťou 16 110 osôb.

Prehľadná tabuľka o činnosti Jednoty čsl. matematikov a fyzikov v roku 1965 na Slovensku

Pobočka	Počet členov		Schôdze		Viacdenné školenia			Dlho- dobé semi- náre	Kon- feren- cie	Ex- kur- zie	Prednášky v rámci školení, seminárov, inštr. a pod.				Celková účasť		
	1. 1. 1965	31. 12. 1965	výbo- rové	člen- ské	Počet	z toho					Účasť	MO	Účasť	FO		Účasť	
						MO	FO										
Bratislava	198	262	4	1	4	1	1	10	1	—	138	1980	102	1800	40	600	4380
Košice	132	150	5	4	3	1	1	3	1	—	40	1083	43	1920	15	468	3471
Nitra	97	97	6	3	—	—	—	—	1	—	52	2606	8	200	22	458	3264
Prešov	56	72	4	3	2	—	—	1	—	—	56	1457	12	360	—	—	1817
Trnava	98	102	11	2	1	—	—	—	—	1	28	902	45	1214	12	186	2302
Zvolen	109	117	5	1	6	2	—	4	—	—	102	1410	31	669	3	93	2172
Žilina	187	207	3	1	3	1	—	3	1	—	214	14156	84	1881	3	73	16110
JČMF na Sloven- sku	877	1007	38	15	19	5	2	21	4	1	630	23594	325	8044	95	1878	33516

V tabuľke nie sú uvedené dve akcie, ktoré po stránke ubytovania, stravovania, prednáškových a iných priestorov zabezpečovala žilinská pobočka, a to konferencia o numer. metódach vo Svite a pracovná konferencia o vyučovaní matematiky na vysokých školách technických v Žiline.

Podľa uvedených počtov akcií a počtov členov v jednotlivých pobočkách vidieť, že pobočky na Slovensku za rok 1965 rozmnožili rady svojich členov z 877 na 1007 a uskutočnili celkom 38 výborových a 15 členských schôdzí, usporiadali celkom 19 viacdenných školení, z čoho 5 v rámci MO a 2 v rámci FO, usporiadali a pokračujú v usporiadaní 21 dlhodobých seminárov, usporiadali spolu 4 konferencie a úplne pripravili ďalšie dve celoštátne konferencie, teda spolu pripravili celkom 6 konferencií, zabezpečili a organizačne úplne pripravili celoštátny sjazd JČMF a slovenský sjazd JČMF a usporiadali 1 exkurziu. V prednáškovej činnosti usporiadali spolu 630 prednášok a okrem toho 325 v rámci MO a 95 prednášok v rámci FO, teda spolu celkom 1050 prednášok za rok 1965. Tieto prednášky si vypočulo dohromady 33 516 osôb — členov i nečlenov JČMF.

Za najvýznamnejšie akcie v roku 1965 možno považovať V. slovenský sjazd v dňoch 10.—11. mája 1965 a celoštátny sjazd v dňoch 13.—14. mája 1965, konferenciu o konštruktívnej geometrii v dňoch 13.—16. septembra 1965, ktorej sa zúčastnilo celkom 129 účastníkov z ČSSR (56 zo Slovenska) a 30 účastníkov zo zahraničia a to: z Bulharska, Maďarska, NDR, Poľska, a konferenciu o modernizácii vyučovania fyziky s medzinárodnou účasťou v dňoch 29. a 30. novembra 1965.

Uvedená bohatá a úspešná činnosť pobočiek JČMF na Slovensku zaväzuje všetkých pracovníkov v pobočkách i v komisiách SV, aby pokračovali v obetavej práci JČMF na Slovensku a usilovali sa udržať túto vzostupnú tendenciu.

Ladislav Berger

O letných školeniach učiteľov matematiky na Slovensku v roku 1965

Stalo sa tradíciou, že pobočky JČMF na Slovensku spolu s KPÚ poriadajú v období prázdnin školenie učiteľov matematiky a fyziky. V letných prázdninách šk. roku 1964/65 prebehli školenia z matematiky nasledovne:

Pre učiteľov matematiky škôl I. a II. cyklu bolo poriadané školenie pobočkou JČMF v Žiline a prebiehalo v dňoch 1.—7. júla 1965 v Poprade za účasti 36 učiteľov škôl I. cyklu a 40 učiteľov škôl II. cyklu. Program školenia bol vopred vypracovaný. Prednášali súdruhovia *Novák, Kotzig, Harant, Palaj, Havlíček, Jozífko, Kabele, Dlouhý, Berger, Hejný, Krbíla, Moravčík, Mikulčák, Dubec* a ústredný inšp. MŠK pre ZDŠ s. *Porcál*. Prednášky odzneli na tieto témy: základy teórie množín, z teórie množín cez najnovšie výsledky vo svete, konštrukčná geometria a grafické metódy na ZDŠ, experimentálne metódy v tradičnom i modernom učive, logické základy matematiky, metodický výklad základov trigonometrie, matematické disciplíny v praxi, matematické pojmy a matematické myslenie, riešenie rovníc a sústavy rovníc, elementy čís. teorie a kombinatoriky na ZDŠ, zobrazenie a kinematické pojatie matematiky na ZDŠ a význam matematiky pri premene na bezprostrednú výrobnú silu, základy mat. predstavy z psychologického hľadiska, užitie vektorového počtu v planimetrii, niektoré state z počtu pravdepodobnosti, analytická geometria a nerovnosti, rozbor učiva deskriptívnej geometrie podľa nových učebníc, numerické metódy na školách II. cyklu.

Uvedené prednášky dali účastníkom veľa nových poznatkov, rozšírili ich obor vedomostí a iste pomôžu pri ich pedagogickej práci na škole. Školenia sa zúčastnilo pomerne veľa mladých učiteľov matematiky, ktorí si vysoko cenili skutočnosť, že nielen vypočuli prednášky najpovolanejších, ale že mohli s nimi aj osobne vymieňať svoje názory a skúsenosti.

Školenie poriadané pobočkou JČMF vo Zvolene prebiehalo v dňoch 6.—10. júla 1965 vo Zvolene. Bolo usporiadané pre učiteľov matematiky škôl I. a II. cyklu. Počet účastníkov 62. Prednášali súdruhovia: *Harant, Palaj, Havlíček, Jozífko, Porcál, Krkavec, Krsek, Berger, Malina, Mikulčák, Klein, Senko, Husarik, Lenárt, Dubec, Kršňák*. Prednášky odzneli na tieto témy: spôsoby určenia množín bodov danej vlastnosti, teória a prax geometrických konštrukcií, diafilm vo